

Kryštof Spirit: Václav Emanuel Horák
– český skladatel chrámové hudby 1. poloviny 19. století.
Diplomová práce, Ústav hudební vědy FF UK 2013, 79 str.

Oponentský posudek
PhDr. Tomáš Slavický, Ph.D.

Václav Emanuel Horák patří k výrazným osobnostem pražské, české i středoevropské chrámové hudby 19. století. Jeho dílo bylo známo a příznivě hodnoceno v širokém středoevropském okruhu, především v německy mluvících zemích. I později byl Horák jedním z mála starších autorů, jejichž dílo bylo kladně přijímáno teoretiky cyrilské reformy. Přesto je dodnes nutné odpovídat na otázky, proč se tento autor a jeho současníci doposud nedočkali zpracování základní dokumentace k životopisu a dílu.

Předkládaná práce se vydává právě tímto směrem. Autorovi se podařilo shromáždit základní údaje k Horákovu životopisu, revidovat seznam jeho skladeb a shrnout poměrně obsáhlou diskusi nad jeho tvorbou v dobové publicistice.

Práce je dobře koncepčně rozvržená: autor se snaží charakterizovat několik kontextů Horákovy tvorby, z nichž žádný doposud není zpracován v syntetické práci. Autorovi se díky tomu podařilo zdokumentovat a někdy i správně komentovat řadu cenných reálií, především k funkci a recepci chrámové hudby v Praze v 19. století.

Nejzdařilejší částí práce je komentovaná dokumentace k Horákovu životopisu. Solidně zpracované jsou také hudební analýzy, zejména týkající se *Requiem*. Souhrnnější hodnocení Horákova kompozičního stylu by si ovšem zasloužilo širší obzor, než jaký autor nabízí. Žádoucí analytické srovnání Horákových kompozičních prostředků s jeho současníky je nahrazeno porovnáním několika příkladů, nad nimiž jsou pak vynášeny poměrně obecné soudy. Autorovi se podařilo nalézt zajímavá srovnání mezi Horákem a jeho současníkem Robertem Führerem v dobové publicistice. Výzvu k analytickému ověření však odbývá srovnáním dvou ukázek, na jejichž základě pak překládá charakteristiku Führera jako konzervativnějšího skladatele (s. 45) a lehce načrtává hodnocení „*Na těchto dvou ukázkách je velmi dobře patrná Führerova bezstarostnost a Horákova bohatší a odvážnější harmonie*“. Kdyby býval místo zvolené *Cecilienmese* Op. 200 zvolil některou z jiných Führerových skladeb, mohl by dojít možná k desítkám podobně suverénních závěrů. Jak autor sám správně konstatuje (s. 24), Robert Führer zanechal skladby rozličné úrovně (věnovalo se jim mj. již několik diplomových prací na ÚHV FF UK). Mezi skladbami psanými z Führerova pobytu v Praze (a tedy v Praze provozované a reflektované dobovou publicistikou) nacházíme i poměrně důkladně zpracovaná díla (např. *Missa S. Venceslai*, *Requiem g-moll*, viz Kolowratova monografie a tematický katalog z r. 1912), která by mohla o srovnání obou autorů podat zcela jiný obraz, než jaký autor představuje dvěma příklady (s. 48). Přínejmenším by autor mohl pečlivěji formulovat větu: *Celkově mi Führerovy mše připadají více prvoplánové a mnohdy „odbyté“*. (s. 24).

Aby bylo možné lépe charakterizovat Horákův kompoziční styl a potvrdit veskrze příznivé výroky jeho současníků, bylo by dobré rozšířit obzor alespoň o základní seznámení se stylem dalších Horákových pražských současníků (např. J. N. Škroup, Z. Kolečovský J. L. Zvonař), které by pak pomohlo naznačit, do jaké míry je Horákův styl individuální.

Nejvíce výhrad směřuje k přehledovým kapitolám. Okruh citované literatury není velký, a snad i proto se autor snadno nechává vyprovokovat k suverénnímu vyjadřování se k obecným tématům. Při tom si pomáhá vlastními úsudky, kterými nahrazuje důkladnější studium. Zpravidla se přitom jedná o témata, k nimž existuje již poměrně pokročilá diskuse. V některých případech autor podává zcela zavádějící, nebo naopak intuitivně velmi správné charakteristiky, jejichž ověření ovšem již ponechává na pozorném čtenáři. (namátkou dva příklady ze s. 23: *Tedy Mozartův kult, ale de facto hudba klasicismu obecně podle mého názoru zcela jistě ovlivňovala chrámovou hudbu v první polovině 19. století*, nebo: *Tyto reformní tendence krystalizovaly poměrně dlouho a mají podle mého názoru základ již v josefínském reformě*)

Tímto vyjadřováním je zbytečně znehodnocována jinak solidně založená koncepce celé práce. Například hned v úvodu se objevuje motto, vyjadřující se k recepci a estetickému hodnocení Horákovy hudby: „*Jelikož se domnívám, že byl ovlivněn cecilianismem, jako mnoho skladatelů liturgické hudby v 19. století, bylo jeho dílo pro určitou triviálnost zapomenuto*“. Tato lehce načrtnutá domněnka se mohla – opřena o hlubší studium – stát jednou z nejnositelnějších kapitol celé práce. Kdyby býval autor rozšířil svůj záběr o pozdější recepci Horákovy díla a jeho hodnocení u cyrilských teoretiků, mohl by jednak osvětlit Horákův vztah k pražskému pre-cecilianismu (a tím i důležitou a doposud neřešenou kapitolu z historie středoevropského cecilianismu vůbec), jednak by dostal do ruky zajímavý materiál k recepci Horákových skladeb, která měla daleko k předpokládanému zapomenutí. Zmínku by si zasloužila přinejmenším reedice Horákovy 5. mše (*Missa quinta*) ve varhanní redukci Vojtěcha Říhovského, která byla v první polovině 20. století kmenovou součástí repertoáru Cyrilských jednot.

Předmětem diskuse by mohla být i úvodem zmíněná menší renesance Horákových děl v současné době (s. 8). Je možné, že v horizontu posledních 10 – 20 let určité oživení nastalo, ovšem srovnání s dnešní generační pamětí vyznívá spíše naopak: nepřetržitá interpretační tradice Horákových skladeb trvala zhruba do přelomu tisíciletí, dokud byla na pražských kůrech pravidelně zpívána vokálně-instrumenální ordinária.

Větší pozornost by si zasloužilo citování textů v němčině (např. *Monat schrift für Theater und Music*, s. 49) a latině, např. na s. 38 *In vie tus heros* (recte: *Invictus heros Numinis*), *Nostrum in Deum tecredimus* (...*te credimus*) apod. Jedná se vesměs o sjednocený a tedy snadno ověřovatelný repertoár liturgických textů, jehož kontrola je snadná a editor má vítanou příležitost upozornit na případné zkomoleniny ve starých rukopisech či tiscích.

Práce obsahuje značný faktografický přínos, který dosvědčuje solidní pracovní výkon. Jeho interpretace, a tím i výpovědní hodnota celku, je ovšem znehodnocována jak rezervami ve formálním dopracování, tak tendencí vynášet lehké a suverénní soudy nad nedostatečně prostudovaným historickým a literárním kontextem. S ohledem na uvedené navrhuji hodnocení práce jako **velmi dobré** a **doporučuji** ji k obhajobě.

V Praze 16. 9. 2013:
Tomáš Slavický